

Estadístiques de mortalitat. La certificació de la síndrome de mort sobtada del lactant

M. MINGOT I LLUIS

Departament de Sanitat i Seguretat Social

RESUM

Les estadístiques de mortalitat proporcionen indicadors útils per conèixer més exactament els problemes de salut. Aquesta utilitat depèn en gran part de la validesa de les dades, que variarà segons que la certificació de la causa sigui més o menys precisa. Aquesta certificació resulta especialment anòmala quan la causa de defunció és la síndrome de mort sobtada del lactant.

Paraules clau: Estadístiques de mortalitat. La síndrome de mort sobtada del lactant.

RESUMEN

Las estadísticas de mortalidad proporcionan indicadores útiles para conocer exactamente los problemas de salud. Esta utilidad depende en gran medida de la validez de los datos, que variará según la certificación de la causa sea más o menos precisa. Esta certificación resulta especialmente anómala cuando la causa de defunción es el síndrome de muerte súbita del lactante.

Palabras clave: Estadísticas de mortalidad. Síndrome de muerte súbita del lactante.

SUMMARY

Mortality statistics supply useful indicators for a more exact knowledge of health problems. Their use depends in great part on the validity of the data, which will vary according to how precise is the certification of the cause of death. This becomes especially anomalous when the cause of death is that of sudden infant death syndrome ("cot death").

Key words: Mortality statistics, cot death syndrome = sudden infant death syndrome.

L'evolució de la població constitueix la base, juntament amb els moviments migratoris, sobre la qual es construeixen les polítiques comunitàries, entre elles les de salut i serveis socials. Els estudis sobre mortalitat i natalitat tenen un interès sanitari específic per tal com tots dos fenòmens reflecteixen aspectes elementals de la salut de la població.

Les estadístiques de mortalitat, en particular, constitueixen un element per a la planificació sanitària racional, ja que proporcionen indicadors d'alguns dels problemes de salut i necessitats sanitàries de la comunitat.¹ Així també donen lloc a investigacions epidemiològiques de caràcter etiològic, mitjançant la detecció de factors de risc, i de caràcter evaluatiu, a través de la comprovació de l'efectivitat de les mesures sanitàries.

Quan es produeix una mort, el metge en dona constància legal en omplir el Certificat Mèdic Oficial de defunció (CMOD), imprescindible per a la inhumació i per als efectes legals del registre civil. També ha d'omplir l'apartat de la Butlleta Estadística de Defunció (BED) referit a la causa de la mort. Aquesta informació donarà lloc a les estadístiques oficials de mortalitat. D'aquí la importància d'omplir adequadament la butlleta.

Cada una de les causes de mort són codificades segons la classificació Internacional de Malalties (9^a. revisió),² seguint els criteris de l'Organització Mundial de la Salut.

La síndrome de mort sobtada del lactant ocupa un lloc específic dintre la classificació de les causes de mort, malgrat quedar inclosa en el capítol XVI que correspon als "Signes, símptomes i estats morbosos mal definits".

RESULTATS PARCIALS

Segons mostra la Taula I, existeixen diferències molt importants entre les taxes específiques dels diferents països.

Es difícil treure conclusions en comparar aquestes taxes, ja que no existeix cap raó especial que induïxi a pensar que a Catalunya, Espanya en general, Itàlia i Portugal, les morts sobtades siguin menys freqüents que en la resta de països comparats, la qual cosa fa pensar que una part molt important de les diferències observades poden ser explicades per la poca precisió, per part del metge, en la certificació de la causa de mort. Les taxes més elevades corresponen a aquells països on hi ha més "tradició" en l'elaboració de les estadístiques de mortalitat.

Els resultats entre Catalunya (Taula II) i Espanya són més comparables entre si. Malgrat el reduït nombre de casos certificats i ser anys diferents, s'observa que les taxes de mort sobtada són molt semblants en la seva evolució, amb una clara tendència a l'augment, la qual cosa podria reflectir una millora en la certificació.

TAULA I

Mortalitat per la síndrome de mort sobtada del lactant. Taxes per 1000 nascuts vius.

Països	1980	1981	1982	1983	1984	1985
Anglaterra i Gal·les	1,55	1,66	1,80	1,74	1,69	1,77
EE.UU.	1,52	1,45	1,43	1,46	1,42	—
França	1,03	1,19	1,43	1,61	1,43	1,60
R. Federal d'Alemania	1,05	1,23	1,30	1,26	1,38	1,58
Portugal	0,01	0,01	0,04	0,02	0,09	0,12
Itàlia	0,03	0,05	—	0,02	—	—
Espanya ¹	0,13 (75)	0,14 (76)	0,16 (86)	0,24 (118)	—	—

Font: OMS. World Health Statistics. Diversos números.

(1) Entre parèntesi, nombre absolut de mort per aquesta causa.

TAULA II

Mortalitat per la síndrome de mort sobtada del lactant a Catalunya. Taxes per 1000 nascuts vius.

	1983		1984		1985		1986		1987	
	casos	taxes	casos	taxes	casos	taxes	casos	taxes	casos	taxes
Homes	1	0,03	6	0,19	10	0,31	10	0,32	8	0,26
Dones	7	0,23	0	0	1	0,03	5	0,17	4	0,14
Totals	8	0,13	6	0,10	11	0,17	15	0,25	12	0,20

Font: Anàlisi de la Mortalitat a Catalunya. Secretaria General Departament de Sanitat i Seguretat Social. Diversos anys.

L'edat dels nens morts a Catalunya és de 2 a 4 mesos en la majoria de casos. Menys l'any 1983, les defuncions són més freqüents en el sexe masculí que en el femení i corresponen, quasi totes, al mesos de tardor i hivern.

DISCUSSIÓ

Quan s'interpreten les dades de mortalitat en general, i de la síndrome de mort sobtada en particular, s'ha de comptar amb la presència de diferents factors que poden modificar la validesa de les causes especificades en el certificat i donen lloc a diversos tipus d'errors i biaixos.

Una bona part tenen a veure amb el desconeixement dels criteris de certificació per part dels metges, la qual cosa provoca que per les estadístiques no s'esculli la causa real de la mort, sinó alguna altra patologia associada.

Un segon factor que afecta freqüentment la validesa de les dades, és la manca d'informació de què disposa el metge sobre el difunt, en el moment d'omplir el certificat. Aquest punt s'agreuja quan el metge considera, de forma errònia, que la declaració és únicament un tràmit burocràtic. En altres ocasions existeix intenció expressa, per motius diversos, d'ocultar la causa de la mort.

En el cas concret de la síndrome de mort sobtada, s'observa una manca de certificació motivada fonamentalment per:

En tractar-se d'una causa de mort que requereix autòpsia, si els pares s'hi oposen o existeix qualsevol altra raó administrativa que no permet la seva realització, en el BED s'oculta i apareix una altra patologia diferent. Serà totalment impossible recuperar qualsevol cas.

També es perden casos encara que es realitzi autòpsia, ja que la recollida de casos procedents dels exàmens anatomopatològics és molt deficitària. La causa que al final queda expressada en el BED no correspon a la realitat.

Els enunciats anteriors podrien ser dues de les raons de manca de certificació d'aquesta causa. Amb seguretat que n'existeixen d'altres i molt diverses, que caldria esbrinar més acuradament.

Per totes les causes en general, caldria intentar augmentar la qualitat de la certificació de la causa de mort i que les estadístiques de mortalitat fossin un reflex més exacte de l'estat de salut de la població.

BIBLIOGRAFIA

- (1) Anonim. El certificat de defunció: coneixement de la realitat sanitària (Editorial). Gasetta Sanitària de Barcelona, 1984; 15: 95-97.
- (2) Organització Panamericana de la Salut. Manual de la clasificación estadística internacional de enfermedades, traumatismos y causas de defunción. 9ª. rev.; Washington, DC: OPS, 1978.